

PAPER DETAILS

TITLE: Molière`in Oyunlarinda Ask Temasi

AUTHORS: Dilek TURGUT

PAGES: 420-430

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2502170>

MOLIERE'İN OYUNLARINDA AŞK TEMASI
THE THEME OF LOVE IN MOLIERE'S PLAYS

Dilek TURGUT¹
DOI: 10.33406/molesto.1134530

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih:

22.06.2022

Kabul edildiği tarih:

28.07.2022

Yayınlandığı tarih:

29.07.2022

Article Info

Date submitted:

22.06.2022

Date accepted:

28.07.2022

Date published:

29.07.2022

Öz

Molière hem yazdığı oyunlarla hem de yarattığı evrensel tiplerle, XVII. yüzyılda büyük bir yankı uyandırır. Bu tipler bir yandan onun büyük bir başarı kazanmasını sağlarken diğer yandan da eleştirilere maruz kalmasına neden olur. İnsanların zaaflarını keskin, ironik ve mizahi bir dil kullanarak komedi türünde işlemesi Molière'in en önemli özelliğidir. Bu yıl dört yüzüncü doğum yılını kutladığımız ünlü yazarın *Kadınlar Mektebi*, *Cimri* ve *Hastalık Hastası* adlı oyunlarında eleştirdiği evrensel tipler ve burada işlenen konular Fransız tiyatrosunda önemli bir yer edinmiştir. Ancak çalışmamızda, Molière'in topluma dair yaptığı eleştirileri bir tarafa bırakarak üç oyunda yer alan aşk teması üzerinde durmayı hedeflemekteyiz. Bu bakımdan, her üç metinde önemli yer tutan aşk temasını karşılaştırma metodunu esas alarak irdelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: *Molière, Kadınlar Mektebi, Cimri, Hastalık Hastası, Aşk.*

Abstract

Molière, made a great impression both with the plays he wrote and the universal types he created in the 17th century. While these types made him a great success, they also caused him to be criticized. It is his most important specialty that he presents people's weaknesses in the comedy genre by using a powerful, ironic and humorous language. The famous author whose 400th birthday we celebrate this year, his universal types that he criticizes in his plays entitled *The School for Wives*, *The Miser* and *The Imaginary Invalid*, and the subjects covered here, have an important place in the French theatre. However, in our study, we aim to focus on the theme of love in three plays, leaving aside Molière criticisms of society. In this respect, we will try to examine the theme of love in all three texts based on the comparison method.

Key Words: *Molière, The School for Wives, The Miser, The Imaginary Invalid, Love.*

Giriş

Molière (Jean-Baptiste Poquelin) XVII. yüzyılda oyunları ile hem dönemin kralı XIV. Louis'nin hem de Fransız halkının dikkatlerini üzerine çekmeyi başaran bir tiyatro oyuncusu, yönetmen ve yazardır. Nasıl ki

tragedyada Corneille ve Racine en önemli isimlerse, komedyada da Molière adından söz ettirir. Eserlerinde soylular, burjuvalar, köylüler, hizmetçiler gibi toplumun her kesimine yer veren Molière çok güçlü bir mizah diline sahiptir. Oyunlarındaki güldürü öğesinin altında daima düşündürücü ve eleştirel bir yön bulunur. Bu özelliğinden dolayı yazar, çoğu zaman şiddetli saldırılara maruz kalır.

¹ Öğr. Gör., Galatasaray Üniversitesi, Yabancı Diller Yükseokulu, dilek.turgut@hotmail.com, ORCID 0000-0003-2511-4429.

Yaşadığı zamanın hem taşra hem de saray hayatını yakından tanıma fırsatı bulan yazar, her iki kesimi de iyi temsil edecek özelliklere sahip tipler yaratır. Ölümünden dört yüz yıl sonra bile oyunları dünyanın dört bir yanında sahnelenmeye devam eden tiyatro yazarının başarısı da seçtiği tiplerin evrensel nitelikler taşımasından kaynaklanır.

Bu çalışmada, XVII. yüzyıl Fransız Edebiyatı'nın önde gelen yazarlarından Molière'in *Kadınlar Mektebi*, *Cimri* ve *Hastalık Hastası* adlı oyunlarında “aşk” temasının nasıl ele alındığını inceleyeceğiz. Elbette ki Molière'in birçok eserinde aşk teması işlenmektedir ancak biz bu çalışmada konuların işlenişi ve sıralanışı açısından birbirine benzerlik gösteren bu üç oyunu ele alacağız. Üç metinde de birbirlerini gördükleri anda aşık olan ve karşılıklarına çıkan engellere rağmen birbirlerine kavuşan genç aşıklar görürüz. Bu üç yapıtta aşk temasına dair ortak öğeler bulunduğu için Gürsel Aytaç'ın karşılaştırma metodundan yararlanarak üç eserdeki benzerlikleri ortaya koymayı hedefliyoruz. Yine bu üç yapıtta genç aşıkların mutluluğuna engel olan yaşlı ve zengin erkeklerin varlığı aşk temasıyla beraber ele alınacaktır.

Molière ve Komedi

Yarattığı kahramanların evrensel bir nitelik kazanması Molière'in komedi anlayışına bağlanabilir. Her ne kadar kendi döneminde tragedya oyuncusu olmayı arzulasa da çağdaşlarına tragedya anlayışını kabul ettiremeyen yazar, kendini daha iyi ifade ettiği komedi türüne yönelir ve yazdığı oyunlarda hem oyuncu hem de yönetmen olarak yer alır.

Aristoteles'in ünlü eseri *Poetika*'da, ortalamadan daha yüksek olan karakterleri ele alan tragedyadan farklı olarak ortalamadan daha aşağı olan karakterleri esas alan komedi şu şekilde tanımlanır:

Komedi, daha önce de söylendiği gibi, ortalamadan daha aşağı olan karakterlerin taklididir; bununla birlikte komedi, her kötü olan şeyi de taklit etmez; tersine, *gülünç olan*'ı taklit eder; bu da soylu olmayanın bir kısmıdır. Çünkü, gülünç -olan'ın özü, *soylu olmayışa* ve *kusur*'a dayanır. Fakat bu kusur, hiç bir acılı, hiç bir zararlı etkide bulunmaz. Nasıl ki komik bir maskenin, çirkin ve kusurlu olmakla birlikte, asla acı veren bir ifadesi yoktur. (2014, s. 20).

Aristoteles'in belirttiği gibi, bu gülünç olanı taklit etmek kusurları ortaya çıkarmakla mümkündür. Bu kusurların da acı veren bir tarafı bulunmamaktadır. Böylece, Molière tragedyanın amacı olan acıma ve korku duygularının yerine, komediye ait olan gülünç öğelere yoğunlaşır ve insanın kusurlu taraflarını komedilerinde işler.

Molière'in ele alacağımız yapıtlarındaki tipler de kusurlarıyla dikkat çekerler. Şöyle ki *Cimri* adlı eserde Harpagon'un cimri kişiliği, *Kadınlar Mektebi*'nde Arnolphe'un kıskançlığı ve *Hastalık Hastası*'nda Argan'ın kendisini hasta sanması oyunların hem gülünç hem de eleştirel tarafını oluşturur. Bu tiplerdeki kusurlu özellikler oyunlarının güldürü ögesini oluşturur. Evrensel özelliklere sahip olan bu tiplerin başarılı oldukları bir gerçektir çünkü Molière yarattığı kahramanlara atfettiği özellikleri hem karikatürize eder hem de abartır. Böylece bu kişilerin dünyanın her yerinde var olduğu fikrini doğrular. Harpagon, Arnolphe ve Argan'ın sadece kurmaca değil, aynı zamanda gerçek dünyada var olduklarını düşünmek çok da zor değildir.

Ancak Molière'in oyunlarında güldürü ögesi altında ele aldığı insanların bu kusurlu özellikleri yazarın eleştirilere ve saldırılara uğramasına neden olur. Yazarın oyunlarını Türkçe'ye çeviren Bedrettin Tuncel, onun bu yönüne dair şu sözleri aktarır: "*Molière, hakiki komediyi yaratmak yolundaydı; eserlerinde çeşitli karakterlerin bir tür sınıflamasını yapıyordu, saptamalarındaki sentez gücü, düşmanlarını fena halde ürkütüyordu.*" (2011, s. 6). Yine de yazar kendi bakış açısıyla yazmaya devam eder. Berke Vardar *Fransız Edebiyatı* adlı yapıtında Molière'i tanıtırken yazarın kendine özgü bir anlayışla komediyi ele aldığını vurgular: "*Güldürünün bütün biçimlerine bürünmüştür Molière'in debâsı; gelenekleri yalnız kendine özgü ve hiç aşılamamış bir anlayışla yoğurarak modern komedyayı kurmuştur bu yazar.*" (1998, s.167).

Molière aşk temasını işlediği eserlerinde de kusurlu insanın aşkına değinir. Öyle ki *Kadınlar Mektebi* adlı oyunda, Arnolphe'un kendisinden çok genç olan Agnès'e beslediği duygular, zaman zaman onu gülünç durumlara düşürür. *Hastalık Hastası* adlı yapıtta ise, Argan'ın kendinden genç olan eşi Béline tarafından aldatılması oyunun güldürü öğelerinden biridir. *Cimri* oyununda ise, Harpagon'un oğlunun gönül verdiği genç Marianne'a duyduğu aşk yüzünden komik durumlar ortaya çıkar.

Karşılaştırmalı Edebiyat Kuramı Çerçevesinde Molière ve Aşk

Biz bu çalışmada, karşılaştırmalı edebiyat kuramından yola çıkarak söz konusu eserlerdeki aşk temasının Molière tarafından aynı çerçevede ele alındığını ortaya koymayı amaçlamaktayız. Bir eseri başka bir eserle ya da eserlerle ortak konu ve motifler bağlamında benzer ve farklılıklarıyla ele alan karşılaştırmalı edebiyat akademik bir disiplin olarak XIX. yüzyılda ortaya çıkar. Claude Pichois ve Andre M.Rousseau'nun birlikte kaleme aldıkları *Karşılaştırmalı Edebiyat (Littérature Comparée)* adlı eserlerinde bu kuram şu şekilde tanımlanır:

Karşılaştırmalı edebiyat; analogi, akrabalık ve etkileşim bağlarının araştırılması suretiyle, edebiyatı diğer ifade ve bilgi alanlarına ya da zaman ve mekân içerisinde birbirine uzak veya

yakın durumdaki olaylarla edebî metinleri birbirine yaklaştırmayı amaçlayan yöntemsel bir sanattır. Yeter ki bu edebî metinler, birçok dile ya da kültüre ait olsunlar; onları daha iyi tanımlayıp anlamak ve onlardan zevk alabilmek için aynı geleneğe ait bulunsunlar.(1994, s.182).

Bu tanımdan karşılaştırma yapmak için seçilen edebi metinlerin birçok dile ve kültüre ait olması gerektiği anlaşılsa da, Gürsel Aytac *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi* adlı yapıtında, aynı yazarın farklı dönemlerde kaleme aldığı yapıtları karşılaştırma metoduyla ele alınabileceğini söyler: *“Karşılaştırmalı edebiyat bilimi farklı uluslara ait edebiyatlardan en az iki eseri karşılaştırmayı öngörür. Fakat ‘karşılaştırma’, bir metot olarak da vardır ve aynı edebiyattan, hattâ aynı yazarın farklı dönemlerindeki eserlerine uygulanabilir.”*(2016, s.184). Bu bağlamda, biz de bu çalışmada, bu metodu kullanarak aynı yazarın farklı yıllarda yazılmış üç eserini ele alacağız.

Edebiyatta aşk, bütün yazarların anlatmaktan vazgeçemedikleri en önemli konulardan biridir. Aslında aşkı mitolijik bir eksende ele aldığımızda, Tanrı Eros’la karşılaşırız. Eros’un okunu eline aldığından beri aşkın, iki kişinin kalbinde yanan bir alev olduğu bilinir. Mitolojik bir kahraman olan Eros’un ‘aşık etme’ özelliği büyük bir güç olarak görülür. Bununla ilgili olarak, Azra Erhat *Mitoloji Sözlüğü* adlı eserinde Eros’un bu gücünü şu sözlerle dile getirir :

Khaos’tu hepsinden önce var olan,

sonra geniş göğüslü Gaia, Ana Toprak...

Ve sonra Eros, en güzeli ölümsüz tanrıların,

o Eros ki, elini ayağını çözer tanrıların,

ve insanların da, tanrıların da ellerinden

alır

yüreklerini, akıl ve istem güçlerini. (2013, s.106).

Aklı yok edebilecek güçte olan Eros’un aşk oku, vurduğu iki kişiyi birbirine yakınlaştırır ve aşkı doğurur. Daha sonra edebiyatın doğuşuyla aşk alev olmaktan öteye geçip şiirlere, şarkılara ses; romanlara ve oyunlara söz olur. Örneğin; Batı Edebiyatı’nda Romeo ile Juliette, Doğu Edebiyatı’nda ise Leyla ile Mecnun hikayelerinin gelecek kuşaklara aktarılacak dilden dile dolaşmaya devam etmesi bize aşkın varlığının gücünü hissettirir. Bu da yazarların eserlerinde aşk temasını ele almalarının nedenini gözler önüne serer.

Aşk teması XVII. yüzyılda tiyatrodan karşımıza çıkar. Tragedyada Corneille ve Racine tarafından işlenen bu konu, komedyada Molière tarafından ele alınır. Her ne kadar oyunlarında

konudan çok yarattığı tipler önemli olsa da, aşk teması Molière'in eserlerinde önemli bir yere sahiptir. Onun oyunlarında bu duygu sanki Tanrı Eros'un okuyla iki gencin birbirlerine aşık olmasıyla başlar. Birbirlerine aşık olan gençler asla birbirlerinden vazgeçmezler. Ancak kavuşmaları hemen gerçekleşmez, önlerine zorluklar çıkar. Yine de oyunların sonuna doğru aniden düğümler çözülür ve aşıklar birbirlerine kavuşur.

***Cimri, Kadınlar Mektebi ve Hastalık Hastası* Adlı Oyunlarda Aşk Teması**

Molière'in *Kadınlar Mektebi* adlı eseri ilk kez 26 Ocak 1662 tarihinde Palais Royal Tiyatrosu'nda oynanır. Yazarın *Cimri* yapıtı da Plautus'un *Çömlek* adlı oyunundan esinlenerek 1668 tarihinde sahnelenir. *Hastalık Hastası* oyunu ise 1673 yılında kaleme alınır. Üç eser de, yazarın Paris'te olduğu yıllarda yazılır ve oynanır. Bu üç oyun aşk teması üzerine kuruludur. Aşık oldukları kişilerle evlenmek isteyen gençler, zorla başka kişilerle evlendirilmek istenince oyunlarda çatışmalar başlar. Oyunun merak ögesi aşkın galip gelip gelmeyeceği sorusudur. Bu sorunun cevabı ise oyunun sonunda verilir.

Kadınlar Mektebi adlı oyunda manastırda büyütülen Agnès ile Horace'ın aşkına tanıklık ederiz. Balkonda oturduğu bir gün, evin önünden geçerken Agnès'e selam veren Horace bu genç ve güzel kadından etkilenir. Şehir hayatından uzak bir manastırda büyütülen Agnès tecrübesiz ve bilgisiz olduğu için kendisine söylenilen her şeye masumca inanır. Horace'ın eve gönderdiği bir kadın aracılığıyla Agnès'in ne kadar deneyimsiz olduğunu görürüz. Kadının söylediği “*Eğer taş kalplilik eder de imdadına yetişmezseniz iki güne varmaz, kara topraklara girer.*” (Molière, 2011, s. 23) sözüne karşılık ona nasıl yardım edeceğini sorunca kadın ona şu cevabı verir: “*(...) sizden istediği nimet, yüzünüzü görmek, sesinizi işitmek.*” (Molière, 2011, s. 23). Bu cevaba karşılık Agnès “*madem öyle, gelsin beni istediği kadar görsün.*” (Molière, 2011, s. 23) der. Her ne kadar şehir hayatından uzak büyüse de Agnès aşkı Horace sayesinde hemen tanır. Arnolphe'un bütün uyarılarına rağmen Horace'a attığı taşa sardığı mektubunda tanımını yapamadığı aşkını kelimelere dökmekten geri duramaz: “*(...) Doğrusu, bana ne kötülük ettiğinizi bilmiyorum, fakat bana karşı yaptıkları şeylerden dolayı son derece üzgün olduğumu, benim için sizden vazgeçmenin büyük bir azap, sizinle olmanın büyük bir zevk olduğunu hissediyorum.*” (Molière, 2011, s. 41).

Cimri oyununda ise, iki aşk söz konusudur: Valère ile Elise ve Cléante ile Mariane'nın aşkı. Oyun, Valère ve Elise'in aşk dolu sözleriyle perdelerini açar. Valère, Elise'i boğulmaktan kurtardığı

gün aşık olurlarlar birbirlerine. Bu aşk o kadar büyüktür ki Valère, Elise’i her gün görebilmek için kimliğini gizleyerek Elise’in babasının uşağı olarak onların evinde çalışmaya başlar. Baba Harpagon’un gözüne girmek için onun sevdiklerini sever görünür, doğru dediklerine doğru der, kusurlarını över ve her yaptığını alkışlar. Valère’in Elise uğruna yaptıkları aşkını kanıtlarken; Elise’in Valère’e duyduğu aşkını da şu cümleler açıklar: “*Hayır Valère; senin için yaptığım hiçbir şeye pişman değilim. Öyle tatlı bir zor ki bana bunları yaptıran, istesem de elimde değil pişman olmak.*” (Molière, 2007, s. 3). Diğer yandan, Elise’in kardeşi Cléante da Mariane adlı tanımadığı bir genç kadına aşiktir. Onu tanımasa da ona duyduğu yakınlığı kardeşine anlatır : “*Bizim semte yeni taşınmış bir kız! Her göreni deli etmek için yaratılmış sanki! Daha sevimlisi olamaz, daha güzeli çıkamaz tabiatın elinden! Görür görmez vuruldum.*” (Molière, 2007, s.8).

Hastalık Hastası adlı oyunda ise, Argan’ın kızı Angélique, Cléante adlı bir gence aşık olur. Aşkını hizmetçi Toinette’e anlatırken ilahi olduğunun altını çizer: “*Söylesene, bizim tanışmamıza neden olan o olmayacak macerayı benim gibi sen de Tanrı’nın takdiri, yazgının bir cilvesi gibi görmüyor musun?*” (Molière, 2010, s. 15). Bir sahnede Cléante Angélique’i görmek için eve müzik hocası olarak girmeyi göze alır. O gün evde, Angélique’e talip olan hekim Thomas Diafoirus ve babası da vardır. Sevgilisinin başka biriyle evleneceğini öğrenen Cléante, baba Argan’ın isteği üzerine Angélique ile şarkı söylerler. Ama bu şarkının sözleri, birbirlerine duydukları aşkın itirafından oluşur.

Aşka Engel Öğeler

Aşk ögesi her ne kadar güçlü olsa da, üç oyunda bu duyguya engel olan durumlar ortaya çıkar: bu da bir erkeğin varlığıdır. *Cimri* ve *Hastalık Hastası*’nda bu kişi çocukların babası iken; *Kadınlar Mektebi*’nde ise, Agnès ile evlenmeyi isteyen başka bir erkektir. Yaşanılan dönemi düşündüğümüzde, ataerkil bir toplumda söz hakkının kadınlara verilmediği, tek sözün evin babasına ait olduğu gerçeğini hatırlamak gerekir. Dolayısıyla, ilk iki oyunda babanın engel konumunda olması bu durumu kanıtlar. Şengül Kocaman da “Molière Oyunlarında Kadın Karakterler” adlı makalesinde bu durumu yaşanılan yüzyılın değerlerine bağlar ve “*Evlenmeden önce babasının emrinde olan kadın, evlendikten sonra da kocasının emri altına girer.*” şeklinde ifade eder. (2019, s.168). *Kadınlar Mektebi*’nde ise, Arnolphe Agnès’in babası olmasa da onu yetiştiren kişi olmasından dolayı, bir baba gibi onun üzerinde söz hakkını elinde bulundurmak istemesini aynı sebebe bağlayabiliriz.

Her üç oyunda karşımıza çıkan bir diğer engel de paradır. Aşklarını gizli yollarla yaşamaya çalışan bu çiftlerin, aşkın önündeki olumsuzluklarla mücadele etmeleri gerekir. Bu zorluklar

karşısında zaman zaman umutsuzluğa düşen genç aşıklar, yine de hemen pes etmeyeceklerdir. Her engel birer sınav niteliğinde olacaktır.

Kadınlar Mektebi'nde, Agnès ve Horace'ın karşılarındaki en büyük engel onunla evlenmeyi hayal eden ve onu kendisi için yetiştiren Arnolphe'tan başkası değildir. Özellikle bilgili kadınların kocalarını aldatmalarını eleştirerek kadınlara karşı ön yargılı olan Arnolphe, aldatılma korkusu yüzünden şehir hayatından uzakta küçük bir manastırda yetiştirdiği Agnès ile evlenmeyi planlar. Ona göre Agnès bilgiden uzak, saf duygularla büyüyecek ve asla kocasını aldatmayacaktır. Güzel ve akıllı kadını değil, çirkin ve bilgisiz kadını tercih eden Arnolphe'un kadınlar hakkındaki düşünceleri de bize ön yargıları konusunda ipuçları verir :

(...) Çok bilmiş kadın alanların başına neler geldiğini bilirim. Ben gider de hiç öyle kültürlü birini alır mıyım? (...) Tanrı göstermesin, ben öyle kafası çalışanına dünyada yaşamam; eli kalem tutan kadın, gereğinden fazlasını bilir. (...) Sözü'n kısası kara cahil olsun. Tanrıya dua etmeyi, beni sevmeyi, dikip dokumayı bilsin yeter; ben bunu bilir, bunu söylerim. (Molière, 2011, ss.3-4).

Arnolphe Agnès'e aşıktır ve kıskançlığına yenik düşerek onu asla Horace'a kaptırmamaya karar verir. Öncelikle manastırda yetişen Agnès'e, Horace ile yaşadıklarından dolayı günah işlediğine inandırarak onu vazgeçirmeye çalışır: *"Yalnız şunu bilin ki böyle hediye çekmeceler kabul etmek, yakışıklı delikanlıların masallarını dinlemek, boş bulunup onlara ellerini öptürmek, kalbini gıdıklatmak dünyanın en büyük günahlarından biridir."*(Molière, 2011, s.27). Başka bir zaman, kadın ve erkeğin rollerini vurgulayarak kadının erkeğe itaat etmesi gerektiğini belirtir: *"Evli bir kadının çok ciddi görevleri vardır. Ben sizi bu duruma her istediğinizi yapıp, keyif sürmeniz için getirmiyorum. Kadın kısmına düşen itaattir. Sakal kimdeyse bütün kuvvet ondadır."*(Molière, 2011, s. 33). Bununla birlikte, Arnolphe başka bir plan daha kurar. Hiçbir şeyden haberi olmayan ve Agnès ile aralarında geçen her şeyi ona anlatan Horace'a oyun kurar. Ancak bu şekilde olayları yakından takip ederek onlara engel olabileceğini düşünür. Horace Arnolphe'tan o eve girmek için yardım istediğinde, Horace'ı hizmetçileri Alain ve Georgette'e dövdürtür. Öldüğü sanılan Horace, onların gidişiyle Agnès'i de alarak kaçar. Ne var ki sevgilisini çok sevdiği dostu Arnolphe'a emanet etmek isteyince, Arnolphe'un planı devam eder.

Arnolphe kadar aşkın karşısında direnç gösteren bir diğer karakter de *Cimri*'deki Harpagon'dur. Harpagon o kadar cimridir ki kimseye güvenmediği için parasını bir çekmece içinde bahçeye gömer. Babalarının cimriliğinden bıkmış olan iki kardeşin sevdiği kişiler ise maddi açıdan yoksullardır. Bu durum, cimri Harpagon için asla kabul edilemeyecek evliliklerdir. Parayı çok seven

baba, oğlunun zengin bir dul kadınla evlendirmek isterken; kızı için ise ellili yaşlarda çok zengin ve kızı çeyizsiz almaya razı olan Anselme'yi düşünür. Bu evliliğe itiraz eden kızına Harpagon, babasına karşı gelemeyeceğini bildirir: “*Kendini öldürme yok, evleneceksin. Şu yüzsüzlüğe bakın! Görülmüş şey mi bir kızın babasıyla böyle konuşması?*” (Molière, 2011, s.22). Benzer durum erkek kardeşi Cléante için de geçerlidir. Cléante, kardeşi Elise’e aşkını itiraf ederken tek engelin babası olduğunun altını çizer: “*Evet, seviyorum. Ama sevmekle kalıyorum şimdilik. Her şey babama bağlı, biliyorum. O ne derse uymak zorundayım. Hayatımızı borçlu olduğumuz insanların rızası olmadan bağlanamayız kimseye.*” (Molière, 2011, s.7). Bu aşkta bir diğer engel de Harpagon’un oğlunun sevdiği kadınla evlenmek istemesidir. Hatta Mariane ile evlenmek için çöpçatan Frosine ile işbirliği yapar.

Hastalık Hastası’nda ise baba Argan, Harpagon kadar sert olmasa da kızının Mösyö Purgon’un yeğeni hekim Thomas Diafoirus ile evlendirmek ister. Diafoirus’un zengin Purgon’un yeğeni olmasından ziyade hekim olması Argan için çok daha önemlidir çünkü hasta olduğuna inanan bu adam için hekim damadının olması bir meleğe sahip olmakla eşdeğerdir : “*Benim gayem şu: ben hasta, özürlü bir adam olduğum için kendime bir doktor damat bulup hekimlerle yakın arkaraba olarak hastalığıma karşı bilimden yardım sağlamak, vücuduma gereken ilaçların kaynağını evde bulundurmak, böylece de istediğim kadar muayene olup reçete yazdırabilmek istiyorum.*” (Molière, 2010, s.21). Kızını onunla evlenmediği takdirde manastıra kapatacağı tehdidinde bulunur. Ama Angélique, Elise ve Agnès’ten daha cesurdur, babasına başkasını sevdiğini söylerken Thomas Diafoirus’un yüzüne de onu istemediğini belirtir: “*(...) kaldı ki beyfendi kendini bilen bir adamsa, kendisiyle zorla evlendirilmiş bir kız asla kabul etmemesi gerekir.*” (Molière, 2010, s.55). Argan, eşi Béline tarafından desteklendiği için de kararını asla değiştirmez.

Engellerin Ortadan Kalkması

Yukarıda sözü edilen oyunlarda aşkın önündeki engelleri belirttik. Aşk, engellerle karşılaşsa da oyunların sonuna doğru her şey aşkın lehine gerçekleşir. Bütün engeller Tanrıların eliyle bir bir ortadan kalkar ve herkes sevdiği kişiyle evlenir.

Kadınlar Mektebi’nde, Agnès’le evleneceğine inanan Arnolphe, en son ana kadar planlarını sürdürür. Babası tarafından Enrique’ın kızıyla evlendirilmesi kararlaştırılan Horace’ın babasına karşı çıkamadığını bildiğinden bu evliliği destekleyerek Horace’ın Agnès’in hayatından çıkmasını bekler. Ama gizli bir gerçek Arnolphe’un bütün planlarını altüst eder. Agnès, Enrique’ın Chrystalde’ın kızkardeşi Angélique’le gizli ilişkilerinden olan kızıdır. Enrique’nin, Oronte’nin oğlu Horace ile evlendirmek istediği kız aslında Agnès’tir. Böylece düğüm çözülür ve Agnès Horace ile kavuşur.

Cimri'de de engel ögeler aniden ortadan kalkar. Para karşılığında çöpçatanlık yapan Frosine, aşkın karşısında durmaktansa genç sevdalılara yardım etmeyi tercih eder. Cléante'ın uşağı La Flèche, ona yardım etmek için Harpagon'un bahçesindeki parayı çalar. Bu olaydan sonra perişan olan Harpagon Valère'i suçlarken eve Anselme gelir. Elise'in kendisiyle evlenmek istemediğini duyan Anselme bu evlilikten vazgeçer ve Valère'in yıllardır aradığı babasının da Anselme olduğu anlaşılır. Mariane ise Valère'in kardeşi, Anselme'nin kızı olduğunu anlar. Bu iki çiftin evliliklerinin giderlerinin Anselme tarafından karşılanacağını öğrenen cimri Harpagon, çocuklarının evliliklerini sonunda onaylar.

Son olarak *Hastalık Hastası*'nda ise, diğer iki oyundan farklı olarak, genç aşıklar Angélique ve Cléante'in aşkı için elinden geleni yapan hizmetçi Toinette'nin kurduğu oyunun başarısı önemli bir unsurdur. Toinette, Valère gibi, Argan'ı sürekli destekleyerek onun tarafında olduğunu göstermeye çalışır. Argan'ın kardeşi Béralde da Toinette'e yardım edince işler kolaylaşır. Önce Béralde ve Toinette, Mösyö Purgon'u Argan'ın hekimi olmasından vazgeçirirler. Hekimsiz kalan Argan'ın imdadına Toinette yetişir. Hekim kılığına girerek Argan'ın evine gelir ve ona yeni tedaviler uygulayacağını söyler. Ardından Argan'ın ölü taklidi yaparak karısının onu ne kadar çok sevdiğini görmesini ister. Kocasının öldüğü haberini alan Béline ise üzülme yerine çok sevinince Argan kadının amacını anlar. Böylece Angélique'in manastıra kapatılmasını öneren üvey anne engeli ortadan kalkar. Aynı numarayı Angélique'e yapmaya karar verirler. Béline'in aksine, babasının ölümüne çok üzülen Angélique hiç evlenmeyeceğini ve manastıra kapanacağını gözyaşlarıyla haykırır. Bunları duyarak ölüm uykusundan kalkan baba, ikisinin evlenme arzularını kabul eder.

Sonuç

Gürsel Aytaç'ın karşılaştırma metodundan yola çıkarak ele aldığımız bu çalışmada, Molière'in *Kadınlar Mektebi*, *Cimri* ve *Hastalık Hastası* adlı üç oyununda aşk temasının benzer ögeler taşıdığı sonucuna vardık. Oyunlarda Agnès ile Horace; Angélique ile Cléante; Valère ile Elise ve Cléante ile Mariane'nın aşklarına tanık oluruz. Eros' un aşk oku aracılığıyla bu gençlerin birbirlerini gördükleri anda aşık olduklarını ve bir an önce evlenmek istediklerini açık bir şekilde görmek mümkündür. Yalnız bazı zorluklarla mücadele etmek zorunda kalırlar. *Hastalık Hastası* adlı oyunda kızının evliliğine karşı gelen baba Argan; *Cimri* oyununda çocuklarının evliliklerini onaylamayıp karşılarında duran kişi ise babaları Harpagon'dur. *Kadınlar Mektebi*'nde ise, aşka engel olan kişi her iki oyundaki gibi baba figürü değil, Agnès'e aşık olan ve onunla evlenmeyi isteyen Arnolphe'tur. Her ne kadar engeller ortaya çıksa da sonuç olarak genç aşıkların birbirlerine kavuştuklarını

görürüz. *Cimri*'de Bay Anselme Valère ve Mariane'ın babası çıkar ve Harpagon'u ikna edecek kadar zengindir. *Hastalık Hastası* adlı oyunda ise baba Argan hizmetçisinin oyunları sayesinde eşi tarafından sevilmediğini ama kızının sevgisinin ne kadar masum olduğunu görür. Sonunda kızının Cléante ile evlenmesini onaylar. *Kadınlar Mektebi*'nde ise Agnès'in Enrique'nin kızı olduğu öğrenilince Horace ve Agnès'in evlenmesi önündeki engel kalkar.

Böylelikle, aşk temasını incelediğimiz bu üç eserde, Molière'in bu duyguyu güçlü bir konu olarak ele aldığını ve sonunda aşkın galip geldiğini görürüz. Sonuç olarak, Gürsel Aytaç'ın karşılaştırma metoduyla ele aldığımız Molière'in sözü edilen oyunlarındaki aşk temasını detaylı bir şekilde incelemeye çalıştık. Mitolojik Tanrı Eros'un aşk okuyla birbirlerine aşık olan dört genç çiftin aşklarına kavuştukları görülür.

Kaynakça

Aristoteles. *Poetika*, Çev.: İsmail Tunalı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2014.

Aytaç, Gürsel. *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2016.

Erhat, Azra. *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2013.

Molière, Jean Baptiste. *Hastalık Hastası*, Çev.: Tuncay Türk, Oda Yayınları, İstanbul, 2010.

Molière, Jean Baptiste. *Kadınlar Mektebi*, Çev.: Bedrettin Tuncel-Sabahattin Eyüboğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2011.

Molière, Jean Baptiste. *Cimri*, Çev.: Sabahattin Eyüboğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007.

Kocaman, Şengül. "Molière Oyunlarında Kadın Karakterler", *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 16, 2019. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/770926>.

Rousseau, André.-Pichois, Claude. *Karşılaştırmalı Edebiyat*, Çev: Mehmet Yazgan, MEB Yayınları, İstanbul, 1994.

Tuncel, Bedrettin, *Kadınlar Mektebi* (Önsöz), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2011.

Vardar, Berke. *Fransız Edebiyatı*, Multilingual, İstanbul, 1998.

Extended Abstract

Molière whose real name is Jean Baptiste Poquelin wins the admiration of Louis XIV and the French public thanks to the plays he wrote in the 17th century. After meeting the theater actress

Madeleine B  art in 1640, he founded the Famous Theater (Illustre Théâtre) company. Due to the debts of the company, they had to perform their plays in the province for many years. In 1659, when the company returned to Paris, they began to perform in the palace of Louis XIV. Thus, Molière tried to display the rural and palace life by blending them in his plays. This gives him a special distinction. In this study, we will compare the theme of "love" in Molière's plays called *The School for Wives*, *The Miser* and *The Imaginary Invalid*. By using the comparison method, we will discuss the love theme in these works.

The plays *The School for Wives* (1662), *The Miser* (1668), and *The Imaginary Invalid* (1673) were written and performed during the years the author was in Paris. In these plays, the obstacles experienced by four young people who want to marry the people they love and how they deal with these obstacles are told.

In *The School for Wives*, Agnès who was raised in a monastery, falls in love with Horace at first sight. In *The Miser*, we witness the love of Valère and Elise and the love of Cléante and Mariane. The play, *The Imaginary Invalid*, is about the love between Angélique and Cléante.

However, love will face obstacles and it will take a long time for these couples to reunite. In these three works, the obstacle to love is the presence of a man. In *The School for Wives*, Arnolphe, who raised Agnès in a monastery, insists that she marry him. In *The Miser*, father Harpagon wants to marry his daughter Elise to a rich and very old man; for his son Cléante, he thinks of a wealthy widow. In *The Imaginary Invalid*, Angélique's father, Argan, believes that he is constantly ill, so he wants his daughter to marry a doctor who will help him, not the person she falls in love with. These lovers, who have to struggle with these obstacles to love, will not give up, even if they despair from time to time.

Nevertheless, love will overcome all obstacles. In *The School for Wives*, it turns out that Agnès is Enrique's daughter, whom he has hidden from everyone. Enrique decides to marry his daughter to Horace, Oronte's son. In *The Miser*, too, the obstacles suddenly disappear. It is discovered that Anselme is the father of Valère whom she has been searching for years. Then, it is learned that Mariane is Valère's sister and therefore Anselme's daughter. Reuniting with her children, Anselme convinces the miserly Harpagon. *The Imaginary Invalid*, young lovers reunite with each other thanks to the trick set up by the maid Toinette, who does her best for the love of young lovers Angélique and Cléante. When Toinette proves that Argan is not loved by his wife, but his daughter Angélique, her father Argan consents to the two of them getting married.

When we examine the theme of love in these plays, we can conclude that love wins in the end. Elise, Agnès, Mariane and Angélique marry the men they want. The success of these plays also depends on the types in the text. It is a fact that Molière, who became famous for his plays in the 17th century, was very successful in the characters he created. Harpagon in *The Miser*, Arnolphe in the *The School for Wives*, and Argan in *The Imaginary Invalid* have a very significant place in the play. While these characters, who have universal characteristics, make us laugh, we think that these people exist all over the world.